

Advocaten voor advocaten

Een hoffelijk man: Mazen Darwish

De Syrische journalist Mazen Darwish trad op als gastheer en organisator van missies van Advocaten voor Advocaten in Syrië. Hij is directeur van het Syrische Centrum for Media en Vrijheid van Meningsuiting (SCM). Op 16 februari werd hij gearresteerd. De VN, de EU en tientallen non-gouvernementele organisaties hebben de actie veroordeeld. Ze vermoeden dat Darwish en zijn medewerkers worden gemarteld.

Bij een gewapende inval door de militaire inlichtingendienst van de Luchtmacht (Mazze) op het kantoor van SCM in Damascus werden alle aanwezigen, onder wie Darwish, zijn vrouw Yara Badre, en blogster Razan Ghazzawi geblinddoekt en afgevoerd. Apparatuur en mobieltjes werden in beslag genomen. Zeven vrouwelijke medewerkers, onder wie Badre en Ghazzawi, zijn inmiddels op vrije voeten. Een officiële

aanklacht is er niet. De Syrische overheid ontkent iedere betrokkenheid bij de arrestaties.

Darwish werd al eerder gearresteerd. De Amsterdamse deken Germ Kemper ontmoette Darwish toen hij optrad als gastheer en organisator bij het bezoek van Advocaten voor Advocaten naar Syrië, in januari vorig jaar. 'Hij is een hoffelijke, zeer bescheiden en goedaardige man. Niet lang na onze terugkeer las ik in *NRC Handelsblad* dat hij was opgepakt, en een dag later dat hij weer was vrijgelaten. Na lang aarzelen, want je weet niet wie er meekijkt, stuurde ik een sms: "Lees dat je vrij bent, pas goed op jezelf." Nog geen vijf minuten later kreeg ik een sms terug: "Thank you my dear."

SCM is een van de weinige organisaties die in de afgelopen maanden informatie over de protesten in Syrië naar buiten wist te brengen. De organisatie werd in 2000 door Darwish opgericht en kreeg vorig jaar een adviesstatus bij de VN. In november vorig jaar ontving Darwish de Duitse Roland Berger Dignity Award, voor zijn niet-aflatende inzet voor vrije pers en vrijheid van meningsuiting. Omdat zijn paspoort was ingenomen kon Darwish de prijs niet zelf ophalen. In zijn dankwoord via Skype zei Darwish dat 'Syrië de wereld weliswaar het alfabet en de kunst van het dansen om kampvuren schonk, maar dat Duitsland de wereld heeft laten zien hoe een gemeenschap uit de wrakstukken van een dictatoriaal regime kan herrijzen, en zich met zichzelf en het verleden kan verzoenen.'

Logboek

Angst- alibi

Michiel Pestman in Cambodja

De gevangenis van het Rode Khmer-tribunaal heft veel weg van een schoolgebouw. De vijf bejaarde gedetineerden hebben het er relatief goed. De bewaking is laks. De kwiekste van de gevangenen is Kaing Guek Eav, alias Duch. Met zijn 69 jaar is hij dan ook de jongste. Hem wordt geen strobreed in de weg gelegd als hij zijn was buiten ophangt. Af en toe maken we een praatje. Duch is dan een en al glimlach. Hij lijkt het er uitstekend naar de zin te hebben. Maar onlangs werd hij in hoogste instantie tot levenslang veroordeeld voor zijn rol tijdens de Rode Khmer.

In de jaren zeventig stond hij aan het hoofd van de gevangenis in Tuol Sleng, ook wel bekend als S-21. Het was niet zomaar een gevangenis, maar het eindstation voor partijleden die uit de gratie waren gevallen. Wie daar de poort passeerde, werd gemarteld en uiteindelijk geëxecuteerd. Het precieze aantal doden is onbekend. De schatting lopen op tot 20.000.

Duch is een rare snuiter. Vanwege de toegewijde en minutieuze wijze waarop hij zijn werk uitvoerde en door zijn ogenschijnlijke gebrek aan empathie, wordt hem door sommigen het syndroom van Asperger toegedicht. Tijdens zijn proces was hij het braafste jongetje van de klas. Hij antwoordde keurig op alle vragen en leek volledige openheid van zaken te willen geven. Toch is hij ook voor de rechters een mysterie gebleven. Het achterste van de tong heeft hij nooit willen laten zien.

Tot ieders verbazing vroeg hij de rechtbank op de laatste dag van de zitting ineens om vrijspraak, omdat hij als ondergeschikte toch ook niet meer zou hebben gedaan dan bevelen uitvoeren. Hij zou daarbij uitsluitend uit angst hebben gehandeld.

Binnenkort mag hij weer voor de rechter verschijnen; dit keer niet als verdachte, maar als kroongetuige in het proces tegen Nuon Chea. Duch heeft onze cliënt namelijk aangewezen als zijn superieur, degene aan wie hij destijds verantwoording zou hebben moeten afleggen. Nuon Chea zou begin 1979, vlak voordat de Vietnamezen Phnom Penh binnenvielen, Duch opdracht hebben gegeven alle overgebleven gevangenen te doden.

Nuon Chea ontkent dit resoluut. En ik ben benieuwd of Duch, oog in oog met zijn vermeende superieur, voet bij stuk zal houden. Het is heel goed mogelijk dat Duch Nuon Chea uit de mouw heeft geschud om zijn angst-alibi iets van geloofwaardigheid te geven. In die zin is Nuon Chea, als hoofdverdachte in dit monsterproces, voor Duch een dankbaar slachtoffer.